

## Advies van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling over het prioritaire thema voor de 68ste zitting van de Commissie voor de Status van de Vrouw van de Verenigde Naties

---

### Samenvatting

- Het **prioritaire thema** van CSW68 is **“Accelerating the achievement of gender equality and the empowerment of all women and girls by addressing poverty and strengthening institutions and financing with a gender perspective”**. Dit advies wil België ondersteunen en versterken in zijn inspanningen om te komen tot zo ambitieus mogelijke overeengekomen conclusies.
- Met het oog op het opstellen van het Belgisch standpunt ter voorbereiding van de onderhandelingen en de goedkeuring van de overeengekomen conclusies, formuleert de ARGO enkele **algemene aanbevelingen met betrekking tot de benaderingen en principes die in de overeengekomen conclusies terug te vinden moeten zijn**. Daarna geeft de ARGO een aantal **specifieke aanbevelingen** over de manier om **de dieperliggende en multidimensionele oorzaken van armoede aan te pakken**, met name het uitoefenen van de fundamentele rechten of het invoeren van macro-economische beleidsmaatregelen ten gunste van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit; het **versterken van de instellingen voor gendergelijkheid** maar ook voor het versterken van de **gendergelijkheid binnen de instellingen**; de **financiering voor gendergelijkheid** op zich, maar ook voor waardig werk en voor openbare diensten en systemen voor een universele sociale bescherming die rekening houden met genderthema's.

### 1. Inleiding

1. De Adviesraad Gender en Ontwikkeling (ARGO) is verheugd over de aanhoudende inspanningen die België levert om tijdens de vergaderingen van de Commissie voor de Status van de Vrouw (CSW) van de Verenigde Naties tot ambitieuze standpunten te komen. België pleit onophoudelijk om in de slottekst onderwerpen op te nemen die tijdens de onderhandelingen tot moeilijke discussies leiden, zoals het uitbannen van alle vormen van geweld, de erkenning van seksuele en reproductieve rechten en de verwezenlijking van de mensenrechten voor vrouwen en meisjes in al hun diversiteit. Bovendien behoort België tot de landen die zich inzetten om tijdens de CSW de stem te laten horen van het middenveld dat opkomt voor de rechten van vrouwen en meisjes en voor gendergelijkheid.
2. Dit advies is bedoeld om België te ondersteunen en te versterken bij zijn inspanningen met het oog op het opstellen van het Belgisch standpunt ter voorbereiding van de onderhandelingen en de goedkeuring van de overeengekomen conclusies van de 68ste Commissie voor de Status van de Vrouw (CSW68). De ARGO formuleert aanbevelingen over het prioritaire thema van CSW68: **“Accelerating the achievement of gender equality and the empowerment of all women and girls by addressing poverty and strengthening institutions and financing with a gender perspective”**. Dit is een belangrijk thema dat volledig aansluit bij eerdere adviezen van de ARGO over landbouw<sup>1</sup>,

---

<sup>1</sup> Zie: <https://argo-ccgd.be/categorie/C59/Landbouw>

klimaat<sup>2</sup>, sociale bescherming<sup>3</sup>, de financiering van gendergelijkheid<sup>4</sup> of de deelname van het middenveld aan de CSW<sup>5</sup>. Het verdient een aanbeveling om de eerdere adviezen van de ARGO te lezen in functie van het uitdiepen van onderwerpen die mogelijks aan bod komen tijdens de voorbereiding van de onderhandelingen over de overeengekomen conclusies van CSW68. Dit advies heeft immers niet de bedoeling alle elementen in verband met het prioritaire thema van CSW68 te behandelen, maar wil vooral enkele krachtlijnen aangeven die prioritair zijn voor de Adviesraad.

## 2. Aanbevelingen

### 2.1. Transversale aanbevelingen

1. Veranker in het Belgisch standpunt het principe dat **het internationaal kader inzake mensenrechten en gendergelijkheid moet worden versterkt en moet vooruitgaan**. Met andere woorden: de overeengekomen conclusies van de CSW mogen de internationale verbintenissen die elders zijn aangegaan in verband met armoedebestrijding, gendergelijkheid of mensenrechten van vrouwen en meisjes niet afzwakken.
2. Hanteer een dubbele genderbenadering: enerzijds de transversale integratie van de genderdimensie (gendermainstreaming), ook door het gebruik van **genderbudgettering**, en anderzijds een **specifieke transformatieve benadering van de genderverhoudingen** in het beleid en de programma's. Pleeg voorafgaand aan de CSW overleg met gelijkgestemde delegaties om zo te **vermijden dat de formulering van het prioritaire thema "vanuit genderoogpunt" de besprekingen beperkt tot uitsluitend gendermainstreaming**.
3. Hanteer een **intersectionele benadering** en houd rekening met alle factoren van discriminatie. Houd rekening met de toestand van kwetsbaarheid van de verschillende groepen die betrokken zijn bij het prioritaire thema. Garandeer de uitvoering van het principe "niets over ons zonder ons" en **werk samen met de groepen die door armoede worden getroffen oplossingen uit voor de problemen die hen aangaan** uitgaande van hun ervaringen en analyses.
4. Beschouw **vrouwen en meisjes in al hun diversiteit, ook zij die in armoede leven, als actoren van verandering**. Dat is een noodzakelijke voorwaarde om oplossingen te kunnen vinden voor de problemen van de doelgroepen. **Creëer een veilige en ondersteunende omgeving en maak de middelen vrij die nodig zijn** om het plaatselijke middenveld, en meer bepaald feministische sociale bewegingen, organisaties voor de rechten van vrouwen en meisjes en kansarme groepen, de kans te bieden om hun ervaring, de realiteit zoals zij die beleven, hun traject en hun kennis te delen en **ten volle en daadwerkelijk te participeren aan de besluitvormings-, bestuurs- en verantwoordingsprocessen op alle niveaus**.

---

<sup>2</sup> Zie: <https://argo-ccgd.be/categorie/C8/Klimaatverandering>

<sup>3</sup> Adviesraad Gender en Ontwikkeling, Advies met het oog op CSW63, 10 december 2018, <https://argo-ccgd.be/avis/detail/recommendations-for-the-63rd-session-of-the-commission-on-the-status-of-women-regarding-the-priority-theme-social-protection-systems-access-to-public-services-and-sustainable-infrastructure-for-gend>

<sup>4</sup> Adviesraad Gender en Ontwikkeling, Advies over de financiering van gendergelijkheid door de Belgische ontwikkelingssamenwerking, 27 maart 2023, <https://argo-ccgd.be/adviezen/detail/advies-over-de-financiering-van-gendergelijkheid-door-de-belgische-ontwikkelingssamenwerking>

<sup>5</sup> Adviesraad Gender en Ontwikkeling, Advies over de deelname van het middenveld dat opkomt voor de rechten van vrouwen en meisjes en gendergelijkheid aan de Commissie voor de Status van de Vrouw van de Verenigde Naties (CSW), 25 mei 2023, <https://argo-ccgd.be/adviezen/detail/advies-over-de-deelname-van-het-middenveld-aan-de-commissie-voor-de-status-van-de-vrouw-van-de-verenigde-naties-csw>

5. Neem maatregelen ter **bescherming** van de **verdedigers van de mensenrechten en de vrouwenrechten**. Kies voor benaderingen die **schendingen en aantasting van de persoon** (bedreigingen, (seksuele) intimidatie en geweld) **voorkomen** en die rekening houden met al dan niet intersectionele genderthema's. In dat opzicht bieden de richtsnoeren van de Europese Unie over mensenrechtenverdedigers heel wat instrumenten<sup>6</sup>. **Bestrijd** daarnaast **straffeloosheid** door ervoor te zorgen dat die schendingen en misbruiken snel en onpartijdig worden onderzocht en dat de verantwoordelijken rekenschap moeten afleggen en veroordeeld worden.
6. Maak het mogelijk om (individueel en collectief) vragen te stellen bij de rollen en verwachtingen die verband houden met masculiniteit en identificeer en ondersteun **initiatieven waarbij mannen en jongens zich inzetten voor alternatieve vormen van masculiniteit**, die niet afhangen van controle en dominantie over anderen, in het bijzonder vrouwen en meisjes, om zo te werken aan andere genderverhoudingen in de hele samenleving.

## 2.2. Armoedebestrijding: pak de dieperliggende en multidimensionele oorzaken aan

1. **Houd** bij acties voor armoedebestrijding en in het overheidsbeleid, ook bij het ontwikkelen van indicatoren, **rekening met alle dimensies van armoede en hun onderlinge interacties**, en **betrek mensen die in armoede leven of hebben geleefd<sup>7</sup> als volwaardige partners, evenals mantelzorgers en professionele hulpverleners**.
2. **Respecteer, bescherm en vervul de rechten** van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit die in armoede leven of die het risico van armoede lopen. Identificeer en **maak een einde aan discriminatie** bij de **toegang tot eigendom, toegang tot en controle over economische, financiële en natuurlijke middelen en grond**. Onderneem alle nodige acties om ervoor te zorgen dat de **basisvoorwaarden voor een waardig leven** (toegang tot gezondheidszorg, ook geestelijke gezondheidszorg, tot huisvesting, onderwijs, voeding, digitale technologie, enz.) gegarandeerd zijn.
3. Neem **alle nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat meisjes en jonge vrouwen in al hun diversiteit het fundamentele recht op onderwijs kunnen genieten**. Besteed daarbij extra aandacht aan de volgende zaken:
  - **Voorzie gendertransformatief onderwijs** om te strijden tegen discriminerende normen, stereotypen, houdingen en gewoonten met betrekking tot gender op en via de school, door de gendermachtsverhoudingen te herzien, door bewustmaking over de grondslagen van ongelijkheid en systemen van onderdrukking, en door in het leerproces aandacht te besteden aan het belang van instemming en empathie.
  - **Verbeter de toegang voor meisjes en jonge vrouwen tot basisonderwijs, beroepsonderwijs en hoger onderwijs**, en zorg ervoor dat zij hun studie kunnen afmaken;
  - **Versterk de collectieve diensten voor kinderopvang**, zodat tienermoeders hun studie kunnen afmaken en/of (opnieuw) kunnen toetreden tot de arbeidsmarkt.
  - **Voorzie schoolmaaltijden en gezondheidszorg** (inclusief menstruele gezondheid en hygiëne, evenals diensten op het vlak van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en psychologische ondersteuning) **in de scholen** om meisjes en jonge vrouwen zo veel mogelijk

<sup>6</sup> Raad van de Europese Unie (Buitenlandse Zaken), 2008, "Zorgen voor Bescherming – EU-Richtsnoeren over mensenrechtenverdedigers": [https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu\\_guidelines\\_hrd\\_en.pdf](https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_guidelines_hrd_en.pdf)

<sup>7</sup> Mensen die in armoede leven of hebben geleefd kunnen mensen of gezinnen zijn met onvoldoende inkomen om te voorzien in hun essentiële noden, zoals voedsel, huisvesting, gezondheidszorg en onderwijs, en ook mensen die te maken hebben met grote financiële problemen, onzeker of tijdelijk werk, ziekte, geen werk hebben of een werkloosheidsuitkering ontvangen, zware schulden hebben, enz.

- kansen te bieden op bescherming (bijvoorbeeld tegen huwelijken op jonge leeftijd of seksueel geweld) en op een goede basisontwikkeling.
- Zorg ervoor dat de **programma's voor technisch en beroepsonderwijs en -opleiding** komaf maken met genderstereotypen, de deelname van vrouwen aan niet-traditionele en zorgezgd mannelijke sectoren ondersteunen en de belemmeringen helpen wegwerken waarmee zij te maken krijgen op de arbeidsmarkt en in het ondernemerschap. Besteed bijzondere aandacht aan mensen die in armoede leven in de context van programma's voor sociaal-professionele integratie aangepast aan de verschillende maatschappelijke situaties en onderwijsniveaus. Houd rekening met vrouwen die aan het hoofd staan van eenoudergezinnen, die te maken krijgen met discriminatie op het gebied van huisvesting en voorzie opvangvoorzieningen tijdens opleidingen.
4. Integreer systematisch de **preventie en uitbanning van gendergerelateerd geweld, gewapende conflicten en andere schendingen van de rechten van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit** in het beleid en de programma's voor armoedebestrijding. Besteed **meer aandacht aan economisch geweld** als oorzaak van de preciaire situatie van vrouwen en meisjes. Garandeer **toegang tot het gerecht** voor overlevenden, met bijzondere aandacht voor vrouwen en meisjes die in armoede en sociale uitsluiting leven, en zorg ervoor dat **de verantwoordelijken voor geweld en schendingen van hun mensenrechten ter verantwoording worden geroepen voor hun daden**. Moedig de uitweg uit de mensenhandel en de prostitutie aan voor de meisjes en vrouwen die dat vragen, help mensen weg te komen uit dakloosheid via programma's als Housing First.
  5. Zorg voor **universele toegang tot diensten op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten**, zonder discriminatie. Verstrek iedereen **volledige en toereikende informatie over zijn of haar seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, en aangepaste diensten** voor zijn of haar behoeften op dat gebied. Leg het verband tussen problemen op het gebied van armoede, gezondheid, geweld en seksuele en reproductieve rechten en beschouw die als integraal onderdeel van het onvoorwaardelijk respect voor het bevorderen en beschermen van de mensenrechten.
  6. Stimuleer en ondersteun **initiatieven op het gebied van sociale en solidaire economie die worden geleid door de meest kwetsbare vrouwen** en/of die thema's van **gendergelijkheid centraal stellen in hun werking**.
    - Bevorder en stimuleer sociaal ondernemerschap.
    - Erken het belang van vrouwen in de sociale en solidaire economie, want hoewel zij in die sector in de meerderheid zijn, hebben zij toch de meest preciaire en minst gewaardeerde banen en zijn zij nog altijd ondervertegenwoordigd in de bestuursorganen.
  7. Neem alle maatregelen die nodig zijn om het onevenredig grote aandeel **onbetaalde zorg en huishoudelijk werk** dat vrouwen en meisjes op zich nemen **te erkennen, te verminderen en te herverdelen**, zoals:
    - voorzie **kwaliteitsvolle, toegankelijke en betaalbare openbare infrastructuur en diensten**, zoals toegang tot onderwijs, gezondheidszorg, huisvesting, en diensten voor kinderopvang, begeleiding van senioren en zorg voor mensen met een beperking;
    - bestrijd **genderstereotypen** en sociale normen die schadelijk zijn voor de **eerlijke verdeling van verantwoordelijkheden binnen het huishouden**, en bestrijd in het bijzonder de mentale druk, de overbelasting van het milieu en deeltijds werk als gevolg van een ongelijke verdeling van taken, en bevorder beleid en werkwijzen in verband met die doelstelling in de publieke sfeer en op het werk, onder andere door mannen en jongens erbij te betrekken;

- meet de waarde van niet-betaald werk om **te bepalen welke bijdrage dat betekent voor de economie** van het land;
  - herstructureer de betaalde arbeid(smarkt) met het oog op een **evenwicht tussen werk en privéleven**;
  - **herdefinieer het concept van productief werk** om rekening te houden met de productiviteit (maatschappelijk nut/nuttige productie) van wat we vandaag “reproductief werk” noemen en de milieu- en sociale schade van wat vandaag “productief werk” wordt genoemd.
8. Kies voor een **macro-economisch en werkgelegenheidsbeleid** dat **waardig werk** oplevert en ook voor **systemen van universele sociale bescherming die rekening houden met genderdiscriminatie en met de gezondheidsdeterminanten en de verschillende gezinsstructuren**. Het gaat vooral om de invoering van:
- **betaald moederschaps- en ouderschapsverlof**, ook verplicht voor de tweede/andere ouder, rekening houdend met de diversiteit van de gezinnen;
  - een **flexibel arbeidsbeleid** omwille van gezondheidsredenen, ook met betrekking tot de geestelijke gezondheid, en van zorgtaken;
  - **sociale transfers voor gezinnen met kinderen**, met extra steun voor alleenstaande ouders, die in de meeste gevallen alleenstaande moeders zijn;
  - **toereikende pensioenen** via een combinatie van stelsels op basis van bijdragen en zonder bijdragen, rekening houdend met de genderdimensie;
  - **maatregelen om een eind te maken aan slecht betaald, informeel en precair werk** (zoals onvrijwillig deeltijds werk) en dat vervangen door waardig werk, met name in de industriële productie en in plattelands- en landbouwgebieden;
  - maatregelen om **de loonkloof te dichten**;
  - de **ratificering van de relevante instrumenten van de IAO**, en vooral Aanbeveling nr. 202 over de sokkels van sociale bescherming.
9. Zorg ervoor dat al het **beleid met betrekking tot de ecologische, energie- en digitale transitie gericht is op het verminderen van genderongelijkheid en de empowerment** van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit **bevordert**.
- Garandeer de **toegang tot een eerlijke en duurzame transitie** (energie, huisvesting, opleiding, enz.) voor alle mensen die in armoede leven, **in het bijzonder vrouwen, die een groter risico lopen om in een precaire situatie terecht te komen** (“niemand achterlaten”).
  - Let ook op de impact van dat beleid voor de ongelijkheid tussen het Globale Noorden en Globale Zuiden, in het bijzonder in het geval van de **ontginning van natuurlijke rijkdommen, vooral via mijnbouw**. Die tast het leefmilieu aan, bedreigt de familiale landbouw waarin vrouwen oververtegenwoordigd zijn, de voedselsoevereiniteit, de toegang tot drinkbaar water, de gezondheid van de mensen die in de buurt van de mijnen moeten blijven wonen en leidt tot meer seksueel geweld, dat gepaard gaat met de seksuele uitbuiting van vrouwen rond de ontginningssites.
  - **Bestrijd de digitale kloof**, die een belemmering vormt voor gelijkheid, onder meer door de aanbevelingen van de overeengekomen conclusies van CSW 67 uit te voeren.
10. Neem maatregelen voor meer **fiscale rechtvaardigheid** en **dicht de kloof tussen de ultrarijken<sup>8</sup> en de rest van de samenleving** om voorrang te geven aan het welzijn van de hele bevolking. Bestraf belasting mechanismen waardoor multinationals en de allerrijksten zich kunnen onttrekken aan

<sup>8</sup> Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, Versterking van een inclusieve en doeltreffende internationale samenwerking op het gebied van belastingen binnen de Organisatie van de Verenigde Naties, 16 november 2022, A/C.2/77/L.11/Rev.1, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/N22/697/88/PDF/N2269788.pdf?OpenElement>

hun belastingverplichtingen. Werk, in overeenstemming met de unaniem goedgekeurde resolutie van de Verenigde Naties over internationale belastingsamenwerking, aan de **oprichting van een belastingorgaan en een belastingverdrag van de Verenigde Naties**, om beslissingen over de internationale belastingregels te laten nemen in het kader van een open en wereldwijd mechanisme, met de medewerking van alle landen.

11. Aanvaard een **ambitieuze wetgeving in verband met de zorgplicht**, die bedrijven, en ook financiële diensten en instellingen, verplicht om de mensenrechten en de milieunormen te respecteren in al hun wereldwijde waardeketens, door bijzondere aandacht te besteden aan de mensenrechten, aan empowerment, aan de gezondheid van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit, aan gendergelijkheid en aan gendergerelateerd geweld.
12. Verbind thema's met betrekking tot **gendergelijkheid, armoede, klimaatverandering, sociale onrust en gewapende conflicten en migratie**, omdat die onderling verbonden zijn en elkaar versterken.
  - Plaats het thema van de **klimaatmigratie op de politieke agenda** en houd daarbij rekening met een genderperspectief en de strijd tegen gendergerelateerd geweld, dat inherent is aan dergelijke situaties.
  - Versterk de **samenwerking op het vlak van de bescherming van personen en hun rechten met een genderdimensie** in de context van verplaatsing van bevolkingsgroepen omwille van klimaatcrises, sociale onrust en conflicten.
  - Ken migrantenvrouwen **onafhankelijke verblijfsrechten toe en bevorder hun toegang tot overheidsdiensten en -middelen** om hun onderhandelingsmacht te versterken in hun relaties binnen de familie en op het werk en om te vermijden dat vrouwen in een sociaal en juridisch precaire situatie terechtkomen.
  - Garandeer dat vrouwen **gelijke toegang hebben tot de besluitvorming, de uitvoering en de budgetten in verband met het beleid en de programma's** in die domeinen.

### 2.3. Versterking van de instellingen

1. Verleen actieve ondersteuning aan het versterken van **organisaties die zich inzetten voor gendergelijkheid en het bevorderen en verdedigen van de rechten en leiderschap van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit**. Het betreft onder meer autonome organisaties en groepen van meisjes, vrouwen en feministes (inclusief organisaties onder leiding van meisjes en jongeren, LGBTQI+, mensen met een beperking, mensen uit inheemse bevolkingsgroepen, enz.), vrouwelijke verdedigsters van de mensenrechten, verdedigsters en verdedigers van de rechten van vrouwen, van het milieu en *peace builders*, evenals hun bondgenoten.
2. Stimuleer de **volledige, gelijkwaardige en daadwerkelijke betrokkenheid van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit**, ook zij die in armoede leven, **bij de besluitvorming op alle niveaus**. Neem daartoe concrete maatregelen om een eind te maken aan discriminerende praktijken in politieke instellingen en aan bedreigingen met geweld en intimidatie.
3. Voorzie en/of versterk **stevige nationale mechanismen voor gendergelijkheid met duidelijk omschreven mandaten, statuut en autoriteit en met toereikende middelen**, en zorg daarbij voor **open, inclusieve en participatieve processen** die de niet-gouvernementele organisaties voor de bevordering en verdediging van vrouwenrechten en voor gendergelijkheid de kans bieden om invloed uit te oefenen en de wetten en beleidslijnen te volgen, rekening houdend met genderthema's.



4. Investeer in **sensibilisering over het bestaande internationale en nationale kader** met betrekking tot gendergelijkheid en de rechten van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit. Mobiliseer daartoe het onderwijs, maar ook alle overheids- en particuliere instellingen.
5. Bevorder en investeer menselijke en financiële middelen in de **capaciteitsversterking van de nationale statistiebureaus** voor het verzamelen en analyseren van **kwantitatieve en kwalitatieve gendergerelateerde gegevens**, met behulp van participatieve methodes, minimaal opgesplitst volgens sekse, leeftijd en sociaaleconomische status, met de bedoeling om benchmarks in te stellen, een beter inzicht te verwerven in de uitdagingen op het vlak van gendergelijkheid en daar doeltreffende antwoorden op te bieden, maar ook om genderindicatoren te ontwikkelen om de efficiëntie van het overheidsbeleid te meten.
6. Ondersteun de **oprichting van genderdiensten in alle instellingen en zorg voor de versterking van hun competenties, capaciteiten en mandaat** om onder meer:
  - de kennis over genderdimensies in de verschillende domeinen van overheidsoptreden te verdiepen en te verspreiden (klimaat, justitie, defensie, handel, belastingen, gezondheid, enz.);
  - in alle beleidslijnen gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit te bevorderen;
  - de uitvoering van het beleid inzake gendergelijkheid op te volgen en te evalueren wat het oplevert.
7. Ondersteun de **versterking van de democratisering van de instellingen** om landen de kans te bieden om vooruitgang te boeken bij het verwezenlijken van de doelstellingen met betrekking tot gendergelijkheid.

## 2.4. Financiering voor gendergelijkheid

1. **Zet meer nationale en internationale middelen in voor gendergelijkheid**, met inbegrip van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en het voorkomen en bestrijden van gendergerelateerd geweld. Het gaat onder meer om het volgende:
  - Respecteer de internationale doelstelling van **0,7% van het bni voor de financiering van ontwikkeling**. Hanteer een hulptraject dat gendergelijkheid inbedt tegen 2030, met een doel van **85% van de hulp gericht op gendergelijkheid** (transversaal en specifiek) en een doel van **20% van de hulp gericht op gendergelijkheid als hoofddoel** (specifiek).
  - Versterk de fiscale rechtvaardigheid en voer in het bijzonder een **progressieve inkomsten- en vermogensbelasting** in.
  - Beschouw de financiering van **nationale mechanismen voor gendergelijkheid** als een **beleidsprioriteit** en garandeer de **transparantie van die financiering**.
  - Zorg ervoor dat **internationale financiële instellingen verantwoording afleggen** over de maatregelen die zij nemen om de fundamentele rechten van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit te bevorderen, te beschermen en te verwezenlijken.
2. **Versterk de steun en vergroot de verantwoordingsplicht en de kwaliteit van de financiering** van staten, stichtingen en andere donoren aan **organisaties die opkomen voor gendergelijkheid en het bevorderen en verdedigen van de rechten van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit**. In dat verband is het volgende nodig:
  - Verhoog de **basisfinanciering, de langetermijn- en flexibele financiering** waardoor die organisaties hun eigen prioriteiten kunnen volgen, zich kunnen aanpassen aan

- veranderende omstandigheden, nieuwe vragen en kansen en hun essentiële werkingskosten kunnen dekken.
- Verbeter **de internationale financiering voor die organisaties**, met inbegrip van organisaties die actief zijn op het vlak van de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten of de strijd tegen gendergerelateerd geweld, **en verhoog die financiering tegen 2026 geleidelijk met 50%**.
  - **Kom tegemoet aan het financieringstekort** van acties voor gendergelijkheid en het bevorderen en beschermen van de rechten van vrouwen en meisjes **in landen waar conflicten woeden**.
3. **Investeer** in krachtige mechanismen voor **gender budgetteren** om in de begrotingen en bij het opvolgen van de uitgaven van alle programma's en beleidslijnen rekening te houden met de rechtstreekse en onrechtstreekse gevolgen van alle beleid voor de respectieve situatie van de vrouwen, meisjes en mannen en jongens in al hun diversiteit.
- Investeer in **transformatieve en intersectionele benaderingen**, op alle niveaus van de overheid, de privésector, internationale organisaties, middenveldorganisaties en economische sectoren.
  - **Veranker in het samenwerkingsbeleid, de samenwerkingsstrategieën en -programma's de verbintenissen die de partnerlanden zijn aangegaan in het kader van het Generation Equality Forum** om het gebruik van gendergevoelig budgetteren in de donorlanden te versterken.
4. Verhoog de **financiering voor het scheppen van waardig werk** voor werkneemsters in de formele en de informele economie, ook voor vrouwen die het risico van uitsluiting lopen. Voorzie en verstrek financiële middelen voor **gerichte initiatieven voor opleiding en competentieontwikkeling voor vrouwen**, zodat zij kunnen genieten van de kansen die worden geboden **in het kader van de digitale, ecologische en energietransitie**. Voer een **genderanalyse uit van de noden aan groene en digitale vaardigheden**, in samenwerking met werkgevers en vakbonden.
5. Verzeker een **duurzame financiering van de overheidsdiensten, gecoördineerd beleid en systemen van universele sociale bescherming, rekening houdend met de genderthema's** door middel van een **belastingbeleid dat de ongelijkheid verkleint**. Voor sociale bescherming en openbare diensten mogen niet de rendabiliteitseisen van de privésector gelden, want zij moeten inclusief zijn, ook voor de armste mensen en voor kansarme groepen, en ook de normen inzake mensenrechten en het principe van verantwoordelijkheid op het gebied van gendergelijkheid naleven. Beoordeel zorgvuldig **de gevolgen van de privatisering voor vrouwen en meisjes, vooral uit arme en kansarme groepen**, en voorzie mechanismen van responsabilisering om iedereen, zonder discriminatie, kwaliteitsvolle diensten te garanderen die toegankelijk en betaalbaar zijn.

### 3. Context

1. België heeft een aantal internationale verdragen inzake mensenrechten<sup>9</sup> geratificeerd, waaronder de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten, het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie ten opzichte van vrouwen en het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Het heeft

---

<sup>9</sup> Voor een volledig overzicht, zie de databank met betrekking tot de verdragsorganen van de VN van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor Mensenrechten NN(HCDH)

[https://tbinternet.ohchr.org/\\_layouts/15/TreatyBodyExternal/Treaty.aspx?CountryID=17&Lang=EN](https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/TreatyBodyExternal/Treaty.aspx?CountryID=17&Lang=EN)



zich ook verbonden tot het Actieprogramma van Beijing, dat verscheidene doelstellingen en maatregelen in verband met armoedebestrijding bevat<sup>10</sup>, ook op institutioneel en financieel vlak. België ondertekende de Agenda 2030 en de zeventien doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's), die gendergelijkheid zowel beschouwen als een volwaardige doelstelling op zich, maar ook als een kernelement voor de verwezenlijking van alle andere SDG's. Door middel van het federaal plan Gender mainstreaming (2020-2024)<sup>11</sup> heeft de Belgische regering er zich via verscheidene ministers toe verbonden om de genderdimensie te integreren in de armoedebestrijding in België en op internationaal niveau. België ondersteunt ook de Europese strategische mechanismen ter bevordering van de gendergelijkheid, zowel binnen de EU met de Gender Equality Strategy 2020-2025, als in het buitenland optreden met het Gender Action Plan III (GAP III) van de EU<sup>12</sup>, dat onder meer aangeeft hoe het externe optreden van de EU en haar lidstaten moet bijdragen aan de versterking van de economische en sociale rechten en de empowerment van meisjes en vrouwen.

### 3.1. Armoedebestrijding

1. **De voorbije decennia is de extreme armoede sterk gedaald. Maar door de COVID-19-pandemie en door conflicten zijn de ongelijkheid en de verschillen verder toegenomen.** De Wereldbank<sup>13</sup> meent dat de **inspanningen in de strijd tegen extreme armoede momenteel in het gedrang komen.** Grote uitdagingen als de COVID-19-pandemie, de inflatie van de voedselprijzen, conflicten en de klimaatverandering dreigen de trend te keren. Als de huidige evolutie zich doorzet, zullen meer dan 340 miljoen vrouwen en meisjes tegen 2030 nog altijd in extreme armoede leven<sup>14</sup>. Meer dan 80% van de vrouwen en meisjes in extreme armoede in de wereld wonen in twee regio's: Afrika ten zuiden van de Sahara (62,8 %) en Centraal- en Zuid-Azië (20,9 %)<sup>15</sup>.
2. Nochtans is **armoede geen kwestie van geld.** Armoede betekent ook geen toegang hebben tot onderwijs, gezondheidszorg, drinkbaar water, elektriciteit, sociale bescherming, digitale technologie, enz. De wereldindex van multidimensionele armoede<sup>16</sup> baseert zich op die criteria en geeft een beter beeld van de armoede in een honderdtal ontwikkelingslanden. Uit die index blijkt dat **meer dan één persoon op vijf**, dat wil zeggen 3 miljard mensen, **leven in een situatie van acute multidimensionele armoede.** Als we praten over armoede en het gebrek aan kansen en participatie in alle domeinen van het leven die door armoede veroorzaakt worden, kunnen we daarnaast ook

---

<sup>10</sup> Strategische doelstelling A.1.: macro-economisch beleid en ontwikkelingsstrategieën die inspelen op de behoeften en inspanningen van vrouwen die in armoede leven herzien, goedkeuren en uitvoeren; Strategische doelstelling A.2.: Wetgeving en administratieve praktijken herzien om te zorgen voor gelijke rechten op en gelijke toegang tot economische middelen voor vrouwen; Strategische doelstelling A.3.: Vrouwen toegang geven tot spaar- en kredietmechanismen en -instellingen; Strategische doelstelling A.4.: Genderbewuste methoden ontwikkelen en manieren zoeken om de vrouwelijking van de armoede tegen te gaan.

<sup>11</sup> Federaal Plan Gender Mainstreaming, 11 juni 2021, [https://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/downloads/federaal\\_plan\\_gm\\_2020-2024\\_nl.pdf](https://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/downloads/federaal_plan_gm_2020-2024_nl.pdf)

<sup>12</sup> Europese Commissie, Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement en de Raad, EU-Genderactieplan (GAP) III – Een ambitieuze agenda inzake gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen in het externe optreden van de EU, 25 november 2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020JC0017>

<sup>13</sup> Wereldbank, Understanding poverty, <https://www.worldbank.org/en/understanding-poverty> en <https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview>; Wereldbank, Poverty and Shared Prosperity 2022, Correcting Course, <https://www.worldbank.org/en/publication/poverty-and-shared-prosperity>

<sup>14</sup> UN Women and United Nations Department of Economic and Social Affairs, Progress on the sustainable development goals, The gender snapshot 2023

<sup>15</sup> UN Women, Poverty deepens for women and girls according to latest projections, februari 2022, <https://data.unwomen.org/features/poverty-deepens-women-and-girls-according-latest-projections>

<sup>16</sup> Global Multidimensional Poverty Index, <https://ophi.org.uk/multidimensional-poverty-index/>

rekening houden met andere elementen. Een internationaal participatief onderzoek<sup>17</sup> stelde negen onderling afhankelijke dimensies van armoede vast: verlies van zeggenschap en controle over het eigen leven; intens fysiek, mentaal en emotioneel lijden; strijd om te overleven en verzet; institutionele misbruik; sociaal misbruik; gebrek aan erkenning van bijdragen en vaardigheden; gebrek aan waardig werk; een ontoereikend en onzeker inkomen; materiële en sociale ontbering.

3. Bovendien moeten we **voor thema's in verband met armoede absoluut een transformatieve benadering van de sociale genderrelaties** hanteren. In veel landen belemmert genderdiscriminatie **de mensenrechten van vrouwen, die vaak een beperktere toegang tot en zeggenschap hebben dan mannen over middelen en diensten**, vooral tot productieve middelen, onderwijs, competentieontwikkeling, de arbeidsmarkt en financiële diensten<sup>18</sup>. In bepaalde gevallen zijn zij daar zelfs volledig van uitgesloten door gewoonten en/of discriminerende beleidskaders en regelgeving. Nochtans zou toegang tot die middelen en een eigen inkomen vrouwen op gelijke voet plaatsen met mannen binnen een gezin. Dat zou ook hun onderhandelingsmacht binnen het gezin versterken en hun de middelen geven om onafhankelijk te zijn, en bijvoorbeeld bij hun partner weg te gaan als zij dat willen of om te kunnen strijden tegen seksistisch en seksueel geweld. Als vrouwen economische middelen krijgen of als de verantwoordelijkheden op economisch en financieel vlak worden gedeeld, dalen de armoedecijfers en stijgen de investeringen in de gezondheid en het onderwijs van kinderen<sup>19</sup>. **Vrouwen en meisjes lopen trouwens een groter risico van voedselonzeekerheid<sup>20</sup> en de last van niet-betaalde huishoudelijke en gezinstaken rust nog altijd grotendeels op hun schouders<sup>21</sup>**. Verder worden **genderongelijkheid en armoede nog verergerd door conflicten, de klimaatverandering en rampen**. Armoede en genderongelijkheid leiden tot **meer afhaken op school, meer geweld en seksuele uitbuiting, meer gedwongen huwelijken, kindhuwelijken en vroegtijdige of niet-gewenste zwangerschappen, en ook meer handel in vrouwen en meisjes<sup>22</sup>**.
4. **Armoede en gendergerelateerd geweld**, en vooral economisch, psychologisch of seksueel geweld, dwingende controle en het ontzeggen van lichamelijke autonomie, grijpen op elkaar in en versterken elkaar in een vicieuze cirkel. **Vrouwen en meisjes die het slachtoffer zijn van geweld, kunnen onder meer niet op gelijke voorwaarden deelnemen aan de arbeidsmarkt**. Zij worden dus ook **gediscrimineerd op het vlak van sociale uitkeringen** waarvoor bijdragen moeten worden betaald en lopen **meer risico van armoede, geweld en dakloosheid<sup>23</sup>**. Als vrouwen en meisjes in al hun diversiteit **geen toegang hebben tot onderwijs, gezondheidszorg en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten**, inclusief diensten voor gezinsplanning, zoals abortus, **raken gendergerelateerde ongelijkheid en armoede ingebed** en dreigen ze te worden overgedragen van de ene generatie op de andere<sup>24</sup>.

<sup>17</sup> Oxford University en ATD Quart Monde, The hidden dimensions of poverty, International participatory research, 2019, <https://www.atd-quartmonde.org/wp-content/uploads/2019/12/Hidden-Dimensions-of-Poverty-20-11-2019.pdf>

<sup>18</sup> Internationale Arbeidsorganisatie, Gender and employment, <https://www.ilo.org/employment/areas/gender-and-employment/lang-en/index.htm>

<sup>19</sup> UN Women, Progress of the world's women 2019-2020 - families in a changing world, <https://www.unwomen.org/en/digital-library/progress-of-the-worlds-women>

<sup>20</sup> FAO, Tracking progress on food and agriculture-related SDG indicators 2022, <https://doi.org/10.4060/cc1403en>

<sup>21</sup> UN Women, Facts and figures: Economic Empowerment, <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/economic-empowerment/facts-and-figures>; Lawson et al., Time to care - Unpaid and underpaid care work and the global inequality crisis, Oxfam, 2020, <https://www.oxfam.org/en/research/time-care>

<sup>22</sup> Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties, Working Group on discrimination against women and girls, 23 april 2023, A/HRC/53/39, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G23/069/67/PDF/G2306967.pdf?OpenElement>

<sup>23</sup> Ibidem

<sup>24</sup> Ibidem

5. De **wetgeving inzake mensenrechten erkent dat discriminatie, inclusief intersectionele en multidimensionele vormen van discriminatie, zowel een oorzaak als een gevolg is van armoede en ongelijkheid**<sup>25</sup>. Door de intersectie tussen gender, sekse en andere kenmerken en factoren (zoals leeftijd, de situatie van het gezin, handicap, seksuele geaardheid, etnische afkomst, migratiestatus, wonen op het platteland of in de stad, enz.) lopen bepaalde mensen immers een veel hoger risico van armoede en sociale uitsluiting<sup>26</sup>. Dat geldt onder meer voor **eenoudergezinnen, die voor bijna 85% een alleenstaande moeder als gezinshoofd hebben**<sup>27</sup>.
6. Daarnaast nemen vrouwen en meisjes in al hun diversiteit de leiding in **bewegingen en organisaties voor vrede en sociale, economische en ecologische rechtvaardigheid**. Zij wijzen op de nood aan systemische veranderingen met het oog op de ongelijke verdeling van macht, middelen en kansen die de genderongelijkheid, armoede en kwetsbaarheid in stand houdt. Zij bedenken en organiseren op alle niveaus **initiatieven om te strijden tegen ongelijkheid en de dieperliggende oorzaken daarvan, waaronder ook gendergerelateerd geweld, conflicten en ook het roven en plunderen van natuurlijke rijkdommen**. Dat betekent bijvoorbeeld dat zij bepleiten dat belastingstelsels niet alleen economische ongelijkheid bestrijden, maar ook genderongelijkheid en raciale discriminatie aanpakken<sup>28</sup>. In lijn met het academisch onderzoek op het gebied van feministische economie bestaan er op lokaal, regionaal en internationaal niveau allerlei initiatieven om te komen tot feministische economische modellen als alternatief voor het dominante economische systeem<sup>29</sup>.
7. Bovendien **dragen de ervaringen, kennis en vaardigheden van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit bij aan de doeltreffendheid en duurzaamheid van de oplossingen die ze aandragen**. Zo speelden vrouwen een pioniersrol in de *tontines* in Afrika of de *tandas* in Latijns-Amerika, systemen van solidaire financiering, via een roterend collectief spaarsysteem, waarin alle leden bijdragen en om beurten geld ontvangen, en zo de moeilijke toegang tot krediet of ontmoedigend hoge rentevoeten kunnen omzeilen. Nochtans zijn vrouwen en meisjes, en vooral degenen die in armoede leven, **nog al te vaak afwezig in de besluitvorming en bij beslissingen die hen aangaan, wordt maar zelden geluisterd en rekening gehouden met hun stem**.

### 3.2. Versterking van de instellingen

1. De goedkeuring van nieuwe maatregelen ter versterking van de instellingen biedt mogelijkheden voor systeemveranderingen. Daartoe zijn **nationale mechanismen voor gendergelijkheid** nodig met voldoende middelen en met een duidelijk mandaat en de nodige autoriteit, en ook een sterke uitvoerende strategie. De meeste lidstaten van de CSW beschikken over dergelijke mechanismen. Maar **de voorbije jaren zijn de status en de autoriteit ervan verzwakt, onder meer door herstructureringen en budgettaire beperkingen, maar ook door het gebrek aan voldoende**

<sup>25</sup> Ibidem

<sup>26</sup> EIGE, Poverty, gender and intersecting inequalities in the EU: Report, 2016, [https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/poverty-gender-and-intersecting-inequalities-in-the-eu?language\\_content\\_entity=en](https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/poverty-gender-and-intersecting-inequalities-in-the-eu?language_content_entity=en)

<sup>27</sup> UN Women, Progress of the world's women 2019-2020, *op. cit.*

<sup>28</sup> Oxfam, Survival of the Richest How we must tax the super-rich now to fight inequality, Box 5: How can tax policy fuel sexism and racism?, januari 2023, <https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/621477/bp-survival-of-the-richest-160123-en.pdf>

<sup>29</sup> Zie de talrijke voorstellen uit verschillende continenten, verzameld door het Gender and Development Network op de pagina Feminist voices on economic alternatives, <https://gadnetwork.org/feminist-voices-on-economic-alternatives>, en Feminist Macroeconomic Proposals: Rebuilding More Equitable, Just and Sustainable Economies post-COVID-19, <https://gadnetwork.org/gadn-resources/feminist-macroeconomic-proposals-rebuilding-more-equitable-just-and-sustainable-economies-post-covid-19>

**politieke wil** om gendermainstreaming als een prioriteit te beschouwen, en dat heeft de doeltreffendheid van hun werking aangetast<sup>30</sup>.

2. Naast de nationale mechanismen **spelen lokale organisaties die opkomen voor de rechten van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit en voor gendergelijkheid een centrale rol** in het bereiken van politieke, juridische en sociale veranderingen ten gunste van gendergelijkheid. Zij eisen in het bijzonder dat politici verantwoording afleggen over de verdediging van de mensenrechten van vrouwen en mannen in al hun diversiteit en over de monitoring van de uitvoering van het beleid. **Instellingen en mechanismen voor het uitwerken van een participatief en inclusief beleid zijn van essentieel belang om het maatschappelijk middenveld zijn rol te laten spelen.** Het middenveld – en vooral organisaties ter verdediging van vrouwenrechten, initiatieven die het leiderschap van meisjes versterken en feministische groepen – staat nochtans onder steeds groter druk, waardoor het minder mogelijkheden heeft om te wege op de besluitvorming. **Verdedigers van mensenrechten en verdedigers van vrouwenrechten** zijn regelmatig het **doelwit van schendingen en aanvallen op hun persoon** door overheids- en niet-overheidsactoren, afhankelijk van de context waarin ze actief zijn<sup>31</sup>.
3. Daarnaast **kunnen andere instellingen de gendergelijkheid en de rechten van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit versterken of verzwakken, zoals gerechtelijke, economische, sociale, wetenschappelijke, culturele, politieke en religieuze instellingen, enz.** Het is dan ook niet mogelijk om de instellingen in de brede zin van het woord te versterken zonder een tweeledige genderbenadering. Enerzijds is er nood aan een **transversale genderbenadering (gendermainstreaming)** die vooral bedoeld is om te vermijden dat de overheid een beleid voert dat genderongelijkheid veroorzaakt of versterkt. Daartoe en ook om te verzekeren dat het overheidsgeld zowel ten goede komt van mannen als van vrouwen, van meisjes als van jongens, en actief bijdraagt aan meer gelijkheid **vormt gender budgetteren een echt instrument in de strijd tegen ongelijkheid.** Het vormt ook een manier om de verantwoordingsplicht, de doeltreffendheid en de efficiëntie van de overheidsuitgaven te garanderen<sup>32</sup>. Anderzijds is ook een **specifieke, gendertransformatieve benadering van de genderverhoudingen** nodig, dat wil zeggen gericht op ruimere maatschappelijke verandering om te komen tot gendergelijkheid en om de macht en de middelen op gelijke wijze te verdelen tussen vrouwen en mannen in al hun diversiteit. De twee benaderingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het is ook belangrijk om op alle niveaus aandacht te hebben voor vaardigheden met betrekking tot gendermainstreaming, ook voor het verzamelen en analyseren van data, en ervoor te zorgen dat daar voldoende menselijke en financiële middelen voor uitgetrokken worden.
4. Tot slot is het zo dat **de meeste bindende akkoorden en verdragen in verband met mensenrechten, de rechten van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit en gendergelijkheid, evenals hun toepassings- en controlemechanismen**, op nationaal en internationaal niveau, **nog altijd grotendeels onbekend zijn bij het brede publiek**, en dus ook bij de mensen die ze nodig kunnen hebben in geval van discriminatie en schending van hun rechten. Die vaststelling geldt ook voor 'soft law'-teksten, zoals de overeengekomen conclusies van de CSW, die zelden doordringen tot buiten de kringen van mensen die gespecialiseerd zijn in die dossiers, al bevatten die teksten

<sup>30</sup> Commissie voor de Status van de Vrouw, Verslag van de Algemeen Secretaris, Examen et évaluation des suites données à la Déclaration et au Programme d'action de Beijing et aux textes issus de la vingt-troisième session extraordinaire de l'Assemblée générale, 13 januari 2020, E/CN.6/2020/3, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N19/417/94/pdf/N1941794.pdf>

<sup>31</sup> Verenigde Naties, OHCHR, Women Human Rights Defenders, <https://www.ohchr.org/en/women/women-human-rights-defenders>

<sup>32</sup> European Women's lobby, what is gender budgeting, <http://genderbudgeting.eu/what-is-gb>

heel wat mogelijkheden om staten op te roepen tot stappen vooruit op het vlak van gendergelijkheid en vele andere domeinen van de samenleving. Bovendien krijgen **steeds meer mensen beroepsmatig te maken met kwesties in verband met gendergelijkheid zonder dat ze expert ter zake zijn**, en vaak beschikken zij niet over voldoende kennis van het institutioneel kader en de bestaande instrumenten ter zake. **Dat gebrek aan kennis dreigt de actie te beperken tot oppervlakkige maatregelen en transformatieve acties op het vlak van gender te verhinderen.** Er zijn nog veel inspanningen nodig op het gebied van sensibilisering en capaciteitsversterking om het internationaal en nationaal kader en de mechanismen voor toepassing en controle inzake gendergelijkheid en de rechten van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit te bevorderen.

### 3.3. Financiering

5. De ontoereikende financiering voor gendergelijkheid vormt nog altijd een belangrijke belemmering. Hoewel sommige landen methodes hanteren om bij het **budgetteren rekening te houden met de genderdimensie**, zijn die nog altijd te beperkt. Er is **nog aanzienlijke vooruitgang nodig** wat betreft de bestaande mechanismen voor toezicht op de middelen die worden uitgetrokken voor de beleidsdoelstellingen en de transparantie van openbare informatie over begrotingstoewijzingen<sup>33</sup>. Er moet ook worden op toegezien dat de financiële middelen daadwerkelijk worden toegewezen aan de doelstellingen van gendergelijkheid via specifieke en gedetailleerde richtlijnen en kaders voor verantwoording en monitoring en evaluatie, om zoveel mogelijk te vermijden dat er een logica ontstaat van vakjes aankruisen met betrekking tot de genderdimensie in bepaalde domeinen. Bovendien zijn de **nationale strategieën en plannen voor gendergelijkheid** nog altijd **ruim ondergefinancierd** en blijven er **financieringstekorten** bestaan in **essentiële domeinen als onderwijs en gezondheidszorg**<sup>34</sup>.
6. De wereldwijde belastingconcurrentie, belastingoptimalisatie en illegale geldstromen hebben trouwens geleid tot **een concentratie van middelen in de handen van een klein aantal mensen**. Daardoor blijven overheidsbegrotingen verstoken van onontbeerlijke middelen<sup>35</sup>. Een duurzame financiering van de **openbare diensten** en van de **systemen voor universele sociale bescherming** die rekening houdt met het genderthema zou het mogelijk maken om de armoede terug te dringen, maar dat veronderstelt een grote hervorming van het economisch denken en een herschikking van de economische krachtsverhoudingen<sup>36</sup>.
7. Bovendien heeft **het deel van de publieke ontwikkelingshulp (ODA) voor gendergelijkheid**<sup>37</sup> zich na een decennium van stijgingen **gestabiliseerd op 44%**. In 2020-2021 had 40% van de totale bilaterale ODA gendergelijkheid en empowerment van vrouwen als belangrijke doelstelling, en 4 % als hoofddoelstelling<sup>38</sup>. Vooral in de **humanitaire hulp en in de energie is er bijzonder weinig aandacht** voor gendergelijkheid<sup>39</sup>. In 2020 bedroeg de bilaterale hulp voor interventies in

<sup>33</sup> UN Women, Strengthening Public Finance Management Systems for Gender Equality and Women's Empowerment, 2023, <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2023-06/Strengthening-public-finance-management-systems-for-gender-equality-and-womens-empowerment-en.pdf>

<sup>34</sup> Commissie voor de Status van de Vrouw, E/CN.6/2020/3, *op.cit.*

<sup>35</sup> Ibidem; Oxfam, Survival of the Richest How we must tax the super-rich now to fight inequality, *op.cit.*

<sup>36</sup> Commissie voor de Status van de Vrouw, E/CN.6/2020/3, *op.cit.*

<sup>37</sup> Voor een overzicht en aanbevelingen met betrekking tot de financiering via de Belgische ODA, zie: Adviesraad Gender en Ontwikkeling, Advies over de financiering van gendergelijkheid door de Belgische ontwikkelingssamenwerking, 27 maart 2023, <https://argo-ccgd.be/adviezen/detail/advies-over-de-financiering-van-gendergelijkheid-door-de-belgische-ontwikkelingssamenwerking>

<sup>38</sup> OESO, Official development assistance for gender equality and women's empowerment in 2020-21: A snapshot, <https://www.oecd.org/dac/official-development-assistance-gender-equality.pdf>

<sup>39</sup> *Ibidem*

kwetsbare en conflictlanden en -situaties 48 miljard dollar, waarvan 42% werd toegekend aan maatregelen om gendergelijkheid te ondersteunen<sup>40</sup>. Maar slechts 2,3 miljard dollar werden uitgetrokken voor projecten die gendergelijkheid als hoofddoelstelling hadden, wat overeenstemt met 5% van de hulp aan kwetsbare landen, en het deel dat werd toegekend aan organisaties en bewegingen ter bevordering van vrouwenrechten daalde in 2020 tot 150 miljoen dollar (0,3% van de bilaterale hulp in kwetsbare of conflictsituaties)<sup>41</sup>. Tot slot is de financiering voor LGBTI-gemeenschappen, inclusief lesbische, biseksuele en transgender vrouwen en meisjes, nog altijd uiterst beperkt. In 2019-2020 besteedde geen enkel land meer dan 0,5% van zijn ODA aan die gemeenschappen<sup>42</sup>.

Voor de Adviesraad Gender en Ontwikkeling,

Roméo Matsas  
Voorzitter van de Adviesraad Gender en  
Ontwikkeling



Katinka In't Zandt  
Vicevoorzitster van de Adviesraad Gender en  
Ontwikkeling



Advies van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling, met de steun van de werkgroep “CSW68” onder voorzitterschap van de UMONS, en met de volgende leden 11.11.11, BIO, CGSLB, CNCD-11.11.11, Conseil des femmes francophones de Belgique, Le Monde selon les femmes, Plan International België, Platform van de vrouwen van de Congolese diaspora in België, Soroptimist International en de Vrouwenraad.

---

<sup>40</sup> Veiligheidsraad, Verslag van de Algemeen Secretaris, Les femmes et la paix et la sécurité, 5 oktober 2022, S/2022/740, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N22/614/89/PDF/N2261489.pdf?OpenElement>

<sup>41</sup> *Ibidem*

<sup>42</sup> Global Philanthropy Project, 2019-2020 Global Resources Report: Government & Philanthropic Support for LGBTI Communities, [https://globalresourcesreport.org/wp-content/uploads/2022/06/GRR\\_2019-2020\\_FR\\_2609221827-BN-DoublePage.pdf](https://globalresourcesreport.org/wp-content/uploads/2022/06/GRR_2019-2020_FR_2609221827-BN-DoublePage.pdf)